

УДК 657

Панкратова Т.В.

студент

кафедра обліку та аудиту

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Дерун І.А.

к.е.н.

асистент кафедри обліку та аудиту

науковий керівник

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК І АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах динамічних змін економічних відносин облік операційної діяльності потребує перегляду багатьох категорій, в тому числі і витрат. Важливим завданням бухгалтерського обліку на сучасному етапі є більш раціональне його реформування з метою приведення у відповідність з вимогами ринкової економіки, міжнародних стандартів і управління. Від правильності обліку операційних витрат залежить ефективність діяльності та рентабельність підприємства.

В національних стандартах витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [2]. П(С)БО 16 наголошує, що витрати визнаються витратами певного періоду водночас із визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені [3]. До витрат операційної діяльності відносять витрати, що обліковуються на рахунках 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» та 94 «Інші витрати операційної діяльності» [1].

Інформація про облік витрат операційної діяльності узагальнюється у Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), примітках до річної фінансової звітності, управлінській та статистичній звітності підприємства. Інформація розділу І ф. № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» дає можливість оцінити сукупні обсяги операційних витрат підприємства та їх співвідношення за звітний квартал чи рік. Розділ II наводить інформацію про витрати в розрізі економічних елементів. Результати кожного виду іншої операційної діяльності, використовуючи дані ф. №5 «Примітки до річної фінансової звітності» (розділ V), дозволяють виявити співвідношення

витрат окремих видів іншої операційної діяльності [1], якщо підприємство веде облік за національними П(С)БО.

Сучасний бухгалтерський облік операційних витрат не є досконалим. Існують певні суперечності щодо віднесення витрат по рахунках за видами діяльності. Згідно діючого Плану рахунків, у складі рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» є такі субрахунки як 941 «Втрати на дослідження та розробки» та 944 «Сумнівні та безнадійні борги», використання яких, на нашу думку, є спірним питанням. По перше, варто звернути увагу на формування резерву сумнівних боргів, що виникають у результаті реалізації підприємством готової продукції по рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності». Зрозуміло, що створення такого резерву може буде спричинене також за результатами реалізації фінансових інвестицій, собівартість яких при реалізації відображають на рахунку 97 «Інші витрати». Тому доцільним є включення рахунку «Сумнівні та безнадійні борги» окремим субрахунком до рахунку 95 «Фінансові витрати» (нового субрахунку 953 «Сумнівні та безнадійні борги від фінансової діяльності»), при цьому не виключаючи його з рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності». Тобто, в рахунок 95 «Фінансові витрати» включити новий субрахунок 953 «Сумнівні та безнадійні борги від фінансової діяльності», що буде цілком логічним, виходячи з методики обліку витрат діяльності підприємства. Зауважимо, що аналогічне нововведення стосовно інвестиційної діяльності також буде доречним. При цьому пропонуємо ввести до аналітичного рахунка 97 «Інші витрати» субрахунок 978 «Сумнівні та безнадійні борги від інвестиційної діяльності».

Для вдосконалення обліку операційних витрат варто також звернути увагу на облік капітальних інвестицій. Відповідно до п. 6 МСБО 7 «Інвестиційна діяльність - це придбання і продаж довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів.»[4]. При цьому, поняття капітальні інвестиції у МСБО 1 відсутні при розгляді структури балансу. Таким чином, створення об'єту активів або його капітальний ремонт власними силами прирівнюється до придбання. Якщо ж капітальна інвестиції здійснюється послугами іншої компанії, тоді це можна вважати придбанням активу. Оскільки субрахунок 941 „Витрати на дослідження і розробки” є не стільки операційними витратами, а витратами інвестиційної діяльності, то було б доцільним перенести даний субрахунок на рахунок 971, а сам рахунок 971 “Собівартість реалізованих фінансових інвестицій” перейменувати на „Інші інвестиційні витрати”, оскільки для обліку інвестицій вже існує рахунок 96.

Для аналізу операційні витрати класифікують за двома основними ознаками: за економічними елементами та статтями витрат (статтями калькулювання). Класифікація витрат потрібна для визначення вартості продукції та, відповідно, для ціноутворення [3].

Раціональний розподіл та скорочення операційних витрат залежить від впровадження у виробництво науково-технічного прогресу, використання вдосконалених наукових методів організації виробництва і праці. Тому основна мета аналізу шляхів зниження операційних витрат полягає у виявленні і

мобілізації наявних на підприємстві резервів виробництва з метою систематичного зменшення витрат [5, с.112].

Зниження операційних витрат можна досягнути за рахунок економного використання сировини та матеріалів, палива, енергії, ефективнішого використання виробничих потужностей. Це сприятиме зниженню цін на продукцію, покращення використання основних засобів, збільшенню прибутку підприємства і, відповідно, його рентабельності.

Отже, правильний облік операційних витрат суб'єкта господарювання є запорукою його ефективної діяльності. Для покращення облікового процесу необхідно починати із вдосконалення нормативно-правової бази. При аналізі операційних витрат доцільно зосереджувати увагу на їх походженні та видах, формуванні аналітичної інформації щодо взаємозв'язку доходів і витрат. Їх правильне дослідження та вивчення забезпечує прибутковість діяльності підприємств.

Список використаних інформаційних джерел

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерством фінансів України від 7.02.2013 р. №73 (зі змінами та доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_019; 5.Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: Підручник. — 6-те вид. допов. і перероб. — К.: Алерта, 2013. — 982 с.